

שנה
שמעית

קובץ

האור לחיים

מאמרים ושיחות
מזן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת משפטים תשפ"ה

אמרי-השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
18:46	18:07	* 17:15	י-ם
18:43	18:05	17:13	ת"א
18:43	18:05	17:14	חיפה
18:46	18:07	17:15	ב"ש

* לנדהים 40 דק': 16:55

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:
orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455** **02-5380014**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת משפטים תשפ"ה

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחריד" - חומש שמות

1 החדרת האמונה בחכמים

פרשה למעשה:

5 זהירות ביתום ובאלמנה

9 הרופא האמיתי

13 הדאגה לזולת

21 הזדמנות של צדקה

החדרת האמונה בחכמים

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֶיךָ. פִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי (שמות כא, א-ב).
 המקדש קיים, ורוב ישראל נמצאים על אדמתם, וזמני היובל ידועים!

בעת מתן תורה נתן לנו הקב"ה את כל תרי"ג המצוות, כדברי רבי סעדיה גאון כי בעשרת הדיברות כלולות כל המצוות, ללא יוצא מן הכלל.

יתרה מזו, למרות שמדובר במצוה כה נדירה, התורה מרחיבה עליה את הדיבור בארוכה, ומפרטת את כל דיני עבד עברי - מי נמכר, כמה שנים עליו לעבוד, מתי יוצא לחופשי ודין ההענקה ביציאתו.

"כִּנְכַּךְ בָּאָה הַתּוֹרָה

לְאַמֵּת אֶת הַתּוֹרָה

שֶׁבַעל פֶּה,

וּלְצוֹתֵנוּ לְהֵאמִין

בְּחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל

וּבְדַבְרֵיהֶם"

לאחר פרשת יתרו העוסקת במתן תורה, באה פרשת משפטים העוסקת בכמה ממצוות ה'. אולם מכל תרי"ג המצוות, לא מצאה התורה הקדושה לנכון, אלא לפתוח

לעומת זאת על מצוות תפילין, שכל יהודי מחוייב לקיימה דבר יום ביומו, ואם אינו עושה כן, הוא מפושעי ישראל בגופם שאינם זוכים לעולם הבא, ואינם נכנסים לגן עדן, נאמר בתורה בקצרה: "וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת עַל יָדָךְ וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ" (דברים ו, ח), מבלי לפרט מה יש לכתוב, על מה יש לכתוב, ובאיזו

במצוות דינים ומשפטים. ומתוך הדינים הרבים והענפים בחרה התורה לפתוח דווקא בדין "עבד עברי".

לכאורה זה פלא עצום! וכי זהו המשפט הראשון שעל התורה לבוא וללמד את עם ישראל? ומה גם שדיני עבד עברי נוהגים רק בזמן שבית

למרות כל זאת, מזכירה התורה את מצות התפילין בקיצור נמרץ, כאשר כל הלכות התפילין ודקדוקיהן בוארו רק על ידי חז"ל.

כאשר מתבוננים בכך, הדבר נראה כפלא עצום ותיכף עולה השאלה: מדוע התעלמה התורה הקדושה כליל מכל פרטי מצות התפילין שחובה על כל יהודי לקיימה בכל יום, בשעה שהאריכה רבות בדיני "עבד עברי" התקפים רק בזמנים נדירים, כאשר בית המקדש קיים ורוב ישראל יושבים על אדמתם, וזמני היובל ידועים?

התשובה לתמיהה זו היא, שבכך באה התורה לאמת את התורה שבעל פה, ולצוותנו להאמין בחכמי ישראל ובדבריהם. לכן, דווקא לגבי מצווה יומיומית ותדירה, קיצרה התורה וכתבה מילים בודדות, ללמדנו כי כל חיינו מידי יום ביומו מושתתים על אמונת חכמים ועל הציות לגדולי הדורות, אשר התורה מסורה בידם, והם המורים לעם ישראל את דבר ה'.

דרך וצורה יש לעשות ולקיים את מצוות התפילין.

דיני התפילין כוללים תילי תילים של הלכות. יש לכתוב את פרשיות התפילין בדיו שחורה על גבי קלף שנעשה מבהמה כשרה. דינים רבים ומפורטים נאמרו לגבי צורת כתב הפרשיות. על האותיות להיות ברורות ומובדלות, מבלי שאחת דבוקה בחברתה. כאשר אות אחת נמחקה, חלילה, אין אפשרות לתקן את התפילין, כיון שעל הפרשיות להיכתב כסדרן, ואין להקדים את המאוחר לפני המוקדם. רצועות התפילין צריכות להיות שחורות. על בתי התפילין להיות בתבנית מרובעת ולא מעוגלת. את ארבע פרשיות התפילין של ראש, יש לכתוב על גבי קלפים נפרדים, ולהניח כל פרשיה ופרשיה בבית המיוחד לה. ואילו את ארבע פרשיות תפילין של יד, יש לכתוב על גבי קלף אחד, ולהניחן בבית אחד. מלבד כל הדינים הללו, ישנם דינים נוספים המלמדים כיצד ובאיזה מקום יש להניח את התפילין.

שיקבלו עליהם עול מלכות שמים, ובאיזה אופן הוא משכנע אותם לשמוע לקול חכמי ישראל.

אמר לו הרב: "ראשית אני מלמד אותם שיש תורה שבכתב ויש תורה שבעל פה, אבל התורה שבכתב היא מצומצמת, והעיקר הוא התורה שבעל פה, שבלעדיה לא היינו מוצאים את ידינו ורגלינו בתורה שבכתב!".

המדינאי לא הבין את הדברים ותהה: "מדוע אי אפשר להתבונן בתורה שבכתב, ולהבין ממנה בלבד כיצד צריך האדם לנהוג?".

"כאשר לומדים את התורה שבכתב בפני עצמה", השיב הרב, "אי אפשר לדעת כיצד לקיים את מצוותיה. אחת הדוגמאות המובהקות לכך היא מצוות תפילין, שהוזכרה בתורה בכמה מילים בלבד, וכל הלכותיה נלמדו והונחלו לנו על ידי חכמינו זכרונם לברכה. אם לא נאמין לדברי חכמים, לא נדע איך לקיים את המצווה בפועל, שהרי כל שנאמר הוא: 'וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת עַל יָדְךָ וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ' (דברים ו, ח). כיצד נדע

האמונה והדבקות בחכמים ובתורתם - היא הנותנת לנו את העוצמה והכוח לקיים את מצוות התורה, לשמור על גחלת היהדות, ולא להיות, חלילה, ככל הגויים בית ישראל ולהתבולל בין האומות. העמידה של העם היהודי במשך כל הדורות עד ימינו אנו, מתבססת על אמונת החכמים.

משום כך, דווקא כאשר הקב"ה בא לצוות אותנו על מצווה הנעשית דבר יום ביומו, הוא כתב בתורה מילים קצרות, שאותן ניתן לקיים רק על ידי ציות לדברי חכמים המבארים את כל הלכות התפילין ופרטיהן. מוזאת נלמד, שכפי שאי אפשר לקיים את מצוות התפילין בלי לשמוע לקול חכמים - כך בלתי ניתן לצעוד בדרך ישראל סבא, מבלי לסור למרותם של גדולי ישראל וחכמי הדורות!

אחד מחשובי הרבנים בדורנו נפגש עם אחד מגדולי המדינאים בארץ, שביקש לשוחח עימו על עניני השעה. במהלך הפגישה שאל המדינאי את הרב מה הוא אומר לאנשים על מנת

- כימיה, רפואה או פיזיקה - שיש לה ספרות ענפה כמו הספרות התורנית. אוצר הספרים היהודי כולל לא אלפים ולא עשרות אלפים, אלא מיליוני ספרים!

אין לך יהודי שאין בביתו ספרים. כמעט כל יהודי הוא יודע ספר, ויש בביתו עשרות ספרים, כגון חומשים, שישה סדרי משנה, תלמוד בבלי, חוק לישראל, שולחן ערוך, ועוד אינספור ספרי הלכה, מוסר ואגדה.

לעומת זאת, בתיהם של בני אומות העולם חפים מספרים. אם ניכנס לבית נוכרי ממוצע, בקושי נאתר ספר אחד או שניים.

תופעה כזו שבכל בית מצויים ספרים לרוב, קיימת רק בעם ישראל, הנאחז בחכמי ישראל שהם המבארים ומנחילים לכולנו את מצוות התורה הקדושה.

מה ואיך לקשור? אולי עלינו לחרוט את הפסוקים על אבן ולעטור בה את ראשנו...!?

"בהכרח שהיהדות מסתמכת על התורה שבעל פה, הנמסרת ביד חכמי ישראל מדור לדור!"

שנינו במשנה הראשונה במסכת אבות: "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה", ומהם קיבלו הלל ושמאי וכל התנאים, האמוראים, הסבוראים, הגאונים, הראשונים והאחרונים עד חכמי זמננו, שומרי משמרת הקודש, העמלים בתורה יומם ולילה, כדי להוציא ממנה את ההלכה למעשה, כפי שקיבלו מרבותיהם איש מפי איש עד משה רבנו ע"ה.

אין חוכמה בעולם, תהיה אשר תהיה

זהירות ביתום ובאלמנה

יתומים, אם היה קיים. ועל כן הזהירה תורתנו הקדושה לקנות מידת חסד ורחמים בנפשנו, ונהיה ישרים בכל מעשינו כאילו יש כנגדנו טוען בכוח הטענה, ונחוס ונחמול עליהם, ונראה זכותם בכל דבר, יותר משהיינו עושים אם היה האב קיים."

כָּל אֱלֵמָנָה וַיְתוּם לֹא תַעֲנוּן. אִם עֲנָה תַעֲנָה אֹתוֹ כִּי אִם צָעַק יִצְעַק אֵלַי שָׁמַע אֲשָׁמַע צָעַקְתוּ (שמות כב, כא-כב).

כתב ה"חינוך" (מצוה סה): "נמנענו מהכביד במעשה, או אפילו בדיבור, על היתומים והאלמנות, שנאמר: 'כָּל אֱלֵמָנָה וַיְתוּם לֹא תַעֲנוּן', אבל כל משאו ומתנו של אדם עימם יהיה בנחת ובחסד ובחמלה."

בעירו של ה"חפץ החיים" זצ"ל התגוררה אלמנה ענייה, ששכרה דירה מאחד מעשירי ראדין. כדי לפרנס את עצמה ואת היתומים הרכים, עסקה האלמנה בכיבוס בגדי אנשים בבתיים.

ממשיך ה"חינוך": "משורשי המצוה, מה שכתבתי בסמוך בעניין הגר, לפי שאלו הם תשי כוח שאין להם מי שיטען טענתם בכל נפש, כמו שהיה עושה איש האלמנה, אביהם של

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי חמישי

ימי שלישי

ביאורים ונפלאים על פרשת השבוע

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

משפחתה בדוחק, וודאי שלא היה ביכולתה לשלם את דמי השכירות. יום אחד ניגש העשיר, בעל הבית, אל האלמנה, ואמר בתוקף: "כבר שלושה חודשים לא שילמת את דמי השכירות על הדירה. אם לא תשלמי את כל סכום החוב, לא תשארי בדירה אפילו יום אחד נוסף!".

האלמנה ניסתה להסביר לבעל הבית שלא הצליחה להשתכר כמעט מאומה. היא התחננה לפניו שירחם עליה ועל יתומיה, ושלא ישליכם החוצה, אל הרחוב הקפוא.

אך העשיר אמר לה נחרצות: "לא יעזרו שום תירוצים. אין זה מענייני אם השתכרת די הצורך לפרנסתך או לא, אני צריך לקבל את התשלום המגיע לי!".

האמת היתה, שכל חובה של האלמנה

באותה תקופה לא היו, כידוע, מכונות כביסה, ומלאכת הכיבוס היתה מפרכת וקשה. בכסף המועט שהשתכרה האלמנה במלאכה זו, היתה קונה מעט מזון למשפחתה, וגם היתה משלמת לעשיר את דמי השכירות של הדירה.

באחד מחודשי החורף ירד שלג כבד ללא הפוגה, יום אחר יום, ובעקבות כך לא היתה לאלמנה אפשרות לצאת כדרכה לכבס את בגדי האנשים, וממילא לא עלה בידה להשיג את דמי השכירות.

למגינת ליבה של האישה האלמנה, גם בשני החודשים שלאחר מכן הוסיפו סופות השלג להשתולל, כמעט ללא הפוגה. בסיומם של אותם חודשים קשים, לא היה בידי האלמנה אף הכסף המועט הנצרך לכלכלת

הלכה האלמנה אל ה"חפץ חיים",
וסיפרה לו בבכי את כל הסיפור.

הזדעזע ה"חפץ חיים" ואמר:
"האומנם כך עשה לכם? כלום אין בו
רחמנות על אלמנה ויתומים, וכך הוא
מוציאם מביתם, בקור כזה?! אוי לו,
לאותו אדם, שהרי כבר אמרה התורה
על אדם המצער את האלמנה: 'וְחָרָה
אָפִי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בְּחָרְבִי וְהָיוּ נְשִׁיכֶם
אֲלֻמָּנוֹת וּבְנֵיכֶם יִתְמָיִם' (שמות כב, כג).
תוהה אני, מה יהא סופו של אדם זה".

מיד פנה ה"חפץ חיים" אל אחד
מנדיבי העם, וביקש לסדר לאלמנה
בית, שתוכל לגור בו יחד עם בניה
היתומים.

כעבור עשר שנים בא כלב שוטה,
ונשך את העשיר בעל הדירה, והיה
מתייסר בייסורים נוראים, עד שלאחר

היה סכום זניח לחלוטין עבור אותו
עשיר, ולמרות זאת, הקשיח את ליבו.
הוא לא הסכים אפילו לחכות עד בוא
האביב, שאז תוכל האלמנה לצאת
לעבוד, ותחזיר לו את הכסף לשיעורין.

כפי שהזהיר מראש, כך אכן עשה.
ביום שנקבע על ידו, שלח בעל הבית
שליח לגבות את החוב. מאחר שלא
היה בידיה של האלמנה הסכום
הנדרש, הורה לה לעזוב לאלתר את
הבית. לאלמנה האומללה לא היה
שום מקום אחר, שתוכל למצוא בו
מפלט מפני הקור הנורא שבחוץ,
ועל כן נותרה עם ילדיה בבית. ראה
העשיר שכך, ושלח פועלים להסיר
את רעפי הגג. עד מהרה חדרו השלג
והגשם פנימה. האשה האלמנה עזבה
את הבית, ונותרה עם ילדיה הקטנים
ללא כל מחסה.

לעילוי נשמת

דניס גליה בת שמחה ז"ל

את יהדותם וחיו כגויים, מגושמים ובהמיים.

בנו של קצב אחד נתפס על ידי הגויים, וכמעט שהעבירוהו לידי הצבא, אלא שאותו קצב רשע הלך וחטף נער יהודי אחר, שהיה יתום מאב, ומסרו לצבא במקום בנו. האם האלמנה לא ידעה את נפשה מרוב צער וכאב, והיתה בוכה ימים ולילות.

ה"חפץ חיים" שמע על כך, והצטער צער גדול ונורא. הוא תהה מה יהא עונשו של הרשע, שגרם צער כזה לאשה האלמנה.

לאחר שנים נודע לו, שבאו כלבים עזים, התנפלו על הקצב וקרעוהו לגזרים.

זהירות כפולה ומכופלת יש להזהר מצערם של יתומים ואלמנות, שכבר אמרה התורה: "כָּל אֱלֻמָּנָה וַיְתוּם לֹא תַעֲנֹן... כִּי אִם צָעַק יִצְעַק אֵלַי שָׁמַע אֲשָׁמַע צַעֲקוֹ!"

מספר שבועות מת בעודו מתפתל במכאוביו.

הקב"ה הוא "א-ל אֱמוּנָה וְאֵין עֹל צְדִיק וַיִּשָּׁר הוּא" (דברים לב, ד), הבורא ישתבח שמו "מאריך אפי וגבי דיליה" (בראשית רבה סו, ד).

אותו עשיר שהקשה ליבו לא נענש מיד, מאחר שהקב"ה מאריך אפן, המתין לו שמא יעשה תשובה. אך יש דין ויש דיין, ולבסוף קיבל את עונשו הנורא על אשר ציער את האלמנה ואת היתומים.

עוד מעשה נורא אירע בתקופתו של ה"חפץ חיים" זצ"ל. באותה תקופה דרשו הגויים למלא מכסה של ילדים יהודים, שהיו נשלחים לצבאו של ניקולאי הרשע. אותם ילדים הורחקו מהוריהם למשך שנים ארוכות, וחיו חיי סבל במחנות צבא. חלקם מתו במלחמות, ומרביתם שכחו לחלוטין

הרופא האמיתי

לעומת זאת, כאשר הרפואה מגיעה ישירות מאת "רופא חולי עמו ישראל", באה הרפואה בפעם אחת, ועל כן נאמר רק פעם אחת לשון רפואה - "אני ה' רפאך".

רבנו עובדיה יוסף זצ"ל מוסיף על כך (הובא בספר "משוש תבל"), שבענין רפואה על ידי בשר ודם כתוב: "וְרִפָּא יִרְפָּא", בפ' דגושה, מאחר שהרפואה קשה. לעומת זאת אצל ה' יתברך נאמר "רִפָּאךָ", בפ' רפויה, להורות שהרפואה באה בקלות ובנקל.

אחיו של הגאון מוילנא, רבי אברהם זצ"ל, שהיה צדיק מופלג וגאון עולם, התגורר בעיר קידן. לימים באו והציעו לו לעבור להתגורר בוילנא, שהיא עיר

אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המפה רק שבתו יתן ורפא ירפא (שמות כא, ט).

דרשו רבותינו (בבא קמא פה ע"א): "וְרִפָּא יִרְפָּא - מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות".

בפסוק בפרשת בשלח (טו, כו) נאמר: "כֹּל הַמְחִלָּה אֲשֶׁר שָׁמְתִי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רִפְּאֶךָ". יש להבין מדוע בפרשת בשלח הזכיר הכתוב לשון רפואה פעם אחת, וכאן נקט כפל לשון - "וְרִפָּא יִרְפָּא"?

יש לתרץ, שבפרשתנו מדובר על רופא בשר ודם, שצריך החולה ללכת אליו, ולחזור שוב וללכת, מאחר שאינו מצליח לרפא בפעם אחת.

אחד הצליח להשיג אתרוג, לאחר
מאמצים מרובים.

מובן, שמחירו של האתרוג הנכסף
האמיר פלאים, וכל עשירי וילנה
התחרו על הזכות לקנותו, כדי לזכות
במצווה עבור עצמם ועבור כל הקהל
הקדוש.

גם רבי אברהם השתתף ב"מכירה
פומבית" זו, אך העשירים העלו את
המחיר עוד ועוד, עד שהגיעו לסכום
שרבי אברהם לא היה יכול לעמוד בו.
הלך רבי אברהם לביתו, וסיפר על כך
לאשתו. אמרה לו האשה הצדקנית:
"יכולים אנו למכור את הבית הגדול
והיפה שלנו, ולהסתפק בבית קטן
ופשוט. נוותר על בית בעולם חולף,
ונקבל תמורתו בית לעולם הנצחי,
וההפרש יספיק ברווח לקניית
האתרוג".

גדולה ואנשיה רבים. נענה ואמר:
"צריך אני לשאול את פי הרבנית,
ואענה לכם תשובה" (יעוין בברכות כז ע"ב,
"אזל ואימליך בדביתהו").

לאחר ששמעה הרבנית את דבריו,
ביקשה להישאר בעיר מגוריהם ולא
לעקור לוילנא, וזאת משום מעשה
שהיה:

כל מצווה ומצווה שבתורה היתה
חביבה על רבי אברהם, חיבה גדולה
לאין שיעור, ובפרט הקפיד על מצוות
ארבעת המינים, שיהיה כל מין בהידור
גדול.

כידוע, במזרח אירופה מזג האוויר קר
מאוד, ולא היו יכולים לגדל שם
אתרוגים, אלא הביאום ממקומות
רחוקים.

שנה אחת לא הצליחו סוחרי העיר
להשיג אתרוגים, ורק מוכר אתרוגים

זיווג הגון והצלחה

אושרי חנניה בן דניס גליה

ולמדו מכאן חז"ל שניתנה רשות לרופא לרפא?"

השיבו הגר"א בחי"ד: "הקב"ה ברא בעולם גם חזיר, וכי זו סיבה להשתמש בו? החזיר מיועד עבור הגויים, ואף הרופאים לא ניתנו אלא בשביל הגויים. יהודי מאמין אינו צריך רופא, 'פִּי אֲנִי ה' רִפְאֶךָ'!"

רבנו הגר"א סבר כשיטת הרמב"ן בפירושו על החומש (ויקרא כו, יא), וזה לשונו: "לא אמרו שניתנה רשות לחולה להתרפאות, אלא כיון שחלה החולה, וכא להתרפאות, כי נהג ברפואות, והוא לא היה מעדת השם שחלקם בחיים, אין לרופא לאסור עצמו ברפואתו".

וכן מובא בדברי רבנו בחיי: (כאן) "ומה שאמרו חז"ל: 'וְרִפְאֵ יִרְפָּא', מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות', לא אמרו אלא במכה שבחויץ שהכתוב מדבר בה, אבל חולי מבפנים אין זה תלוי ביד הרופא, אלא ביד הרופא כל בשר (אויב יב, י) 'אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נִפְשׁ כָּל חַי'."

לפי כל הדעות, אין לסמוך על

שמע רבי אברהם לעצת אשתו, מיהר וקנה את האתרוג, וזכה לברך על ארבעה מינים מהודרים, וגם זיכה את כל הציבור.

לאחר שנים, כאשר הציעו לרבי אברהם ולאשתו לעבור מעיר מגוריהם, אמרה הרבנית: "שלוש פעמים ביום, בעת שאני הולכת לבית הכנסת להתפלל, עוברת אני ליד דירתנו הקודמת, ואני שמחה שְׂמַחָה גדולה, שזכינו למכור אותה למען מטרה כל כך חשובה של קניית אתרוג. על השמחה הזו, שיש לי בכל יום ויום, קשה לי לוותר..."

לימים חלה רבי אברהם, והזמינו עבורו שני רופאים יהודים מומחים, האחד מאמסטרדם שבהולנד והשני מפטרבורג. בא הגר"א לבקרו, ראה את שני הרופאים ואמר לו: "תמהני עליך, אחי, מדוע הזמנת רופאים? וכי אין אתה סומך על הקב"ה שירפא אותך?"

נעמד הרופא מאמסטרדם ושאל: "הלא כתוב בתורה: 'וְרִפְאֵ יִרְפָּא',

הימים למסור את השיעור, כאשר חומו עלה עד ארבעים מעלות! על אף חוליו, לא היה מרן מוכן לבטל את השיעור הקבוע בשום פנים ואופן. זיכוי הרבים היה חלק מנשמת אפו ממש.

באותה פעם התחיל מרן את השיעור, ולאחר מספר דקות נעצר, מאחר שלא יכול היה לדבר. הוא קרא לי ואמר: "רבי ראובן, בוא, תשב לידי ותדבר".

אמרתי לו: "רבנו, לא הכנתי שיעור, ומה אגיד להם?".

"תקרא את ה'שולחן ערוך' ותסביר", אמר לי מרן, "הלא אתה מוסר שיעור

הרופאים עצמם ועל תרופותיהם, אלא להתעסק עימם בדרך השתדלות, לקיים מצוות "ונשמרתם". ובאמת יש להתפלל אל ה' ולבטוח בו, כי רק ממנו תבוא הרפואה.

רבנו עובדיה יוסף זצ"ל היה שם מבטחו בבורא העולם, והיה נמנע ככל יכולתו מלפנות לרופא בשר ודם. עד שהגיע לגיל זקנה ושיבה, לא נזקק מרן לתרופות כלשהן.

זכורני, שלפני למעלה מארבעים וחמש שנה, כאשר היה עדיין מוסר שיעור לבעלי בתים בבית הכנסת "שאל צדקה", הגיע מרן באחד

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי שלישי
שיעור מוסר

ימי המישי
ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il
ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

עמוקים.

על ידי לימוד התורה הקדושה התרפא מרן, כפי שנאמר: "רפאות תהי לְשֶׁרָף וְשִׁקוּי לְעִצְמוֹתֶיךָ" (משלי ג, ח), וכן, "כִּי חַיִּים הֵם לְמִצְאֵיהֶם וְלִכְל בְּשָׂרוֹ מְרַפָּא" (משלי ד, כב).

ברוממה [זהו שיעור שהתחלתי למסור על פי בקשת מרן], ומה שאתה אומר להם שם, תאמר פה".
התחלתי לדבר, ואחרי עשרים וחמש דקות חש מרן שננסכו בו כוחות מחודשים והמשיך בעצמו את השיעור, והחל לפלפל פלפולים

הדאגה לזולת

הדיברות עצמן מצאנו התייחסות לשני סוגי המצוות, אלו שבין אדם למקום ואלו שבין אדם לחבירו.
חז"ל (קדושין לא ע"א) אמרו: "מאי דכתיב (תהלים קלח, ד): 'יִדְוֶךָ ה' כָּל מַלְכֵי אֶרֶץ פִּי שָׁמְעוּ אִמְרֵי פִּיךָ?'
'מאמר פיך' לא נאמר, אלא 'אמרי פיך' - בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות כ, ב-ג): 'אנכי ו'לא יהיה לך', אמרו אומות העולם: לכבוד עצמו הוא דורש. כיון שאמר: 'כבוד את אביך ואת אמך', חזרו והודו למאמרות הראשונות.

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֶיךָ (שמות כא, א).
פירש רש"י: "כל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, ו'אלה' מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני".
יש שביארו, שבפרשה הקודמת, פרשת יתרו, התייחד הדיבור ביתר שאת על עניינים שבין אדם למקום, ההכנות וההתקדשות לקראת מתן תורה, ואילו פרשתנו התמקדה בעיקר במצוות שבין אדם לחבירו.
אומנם באמת, כבר בעשרת

רוחו, והם מפרשים אותן בצורה מעוותת, שכביכול הקב"ה "דואג לעצמו"...

אבל גם הם עומדים פעורי פה לנוכח הדיברות האחרונים, העוסקות בכבוד הורים, בכבוד שצריך להעניק כל איש לזולתו, ובמערכת החוקים השומרת על הבריות, ומאפשרת להם לחיות טוב יותר בעולם [לא תגנוב, לא תרצח, לא תחמוד], ומתוכן הם מבינים שהקב"ה אכן דואג לתועלת העולם ולקיומו.

אנחנו, בני אברהם יצחק ויעקב, יהודים מאמינים בני מאמינים, לא צריכים "ללמד סנגוריא" על הקב"ה... אנחנו יודעים שגם הדיברות הראשונים, העוסקים באמונה בהשי"ת, ניתנו לתועלת

רבא אמר, מהכא (תהלים קיט, קס): 'רֵאשׁ דְּבִרְךָ אֱמֶת', ראש דברך ולא סוף דברך? אלא, מסוף דברך ניכר שראש דברך אמת".

הדיברות האחרונות, העוסקים במצוות שבין אדם לחבירו - הם אלו שנתנו את החוזק לדיברות הראשונים.

מתוכם הסיקו אומות העולם שהקב"ה לא דואג לטובת עצמו, אלא דואג לטובת העולם.

הגויים מסתכלים על כמה מצוות בודדות שהן היסודות של העולם, שהרי בהעדר אמונה בבורא עולם, לא ישמרו הבריות גם את המצוות שבין אדם לחבירו, כי למי שחושב שאין אלוקים - אין דין ואין דיין, והוא יכול לעשות ככל העולה על

לעילוי נשמת
דנה בן בת-שבע ז"ל

במאכל ועימך במשתה, שלא תהא אתה אוכל פת נקיה, והוא אוכל פת קָבֵר, אתה שותה יין ישן, והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מזכין, והוא ישן על גבי התבן. מכאן אמרו: כל הקונה עבד עברי, כקונה אדון לעצמו".

והתוספות הביאו בשם הירושלמי, ש"פעמים אין לו אלא כר אחת, אם שוכב עליו בעצמו - אינו מקיים 'כִּי טוֹב לוֹ עֲמָךְ', ואם אינו שוכב עליו וגם אינו מוסרו לעבדו - זו מידת סדום, נמצא שעל כורחו צריך למסור לעבדו, והיינו אדון לעצמו".

בצורה כזאת, עם התייחסות שכזאת - יוכל העבד להשתקם, ולהתחיל לבנות לעצמו חיים חדשים, חיים של התחשבות בזולת, דאגה לזולת, ושוב לא ישלח ידו בגניבה.

שלנו! חיים נפלאים יש ליהודי שחי עם אמונה, משליך על ה' יהבו ויודע שהקב"ה הוא הזן והמפרנס אותו, ודואג לכל מחסורו. עבורנו האמונה היא הבסיס לקיום האדם ולקיום העולם.

הפרשה פותחת בדיני עבד עברי. מפעים לראות איך התורה הקדושה מתייחסת אליו, עד כי קשה להאמין שבעצם מדובר כאן על אדם שפל שגנב, נתפס ואין בידו לשלם, ובית דין מוכרים אותו כדי שירויח כסף ויוכל לשלם את גנבתו.

התורה מצוה את האדון שקנה אותו, לדאוג לא רק לעבד בעצמו, אלא גם לאשתו ולילדיו, ולפרנס גם אותם.

חז"ל (קדושין כ ע"א) דרשו על הכתוב (דברים טו, טז) "כִּי טוֹב לוֹ עֲמָךְ" - "עימך

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

כי בזמן ההליכה המשותפת הם לא דיברו מעולם דברי חול, אלא עסקו בתורה, וקיימו בעצמם "וְדַבְּרֶתָּ בָּם... וּבְלִבְתָּךְ בְּדַרְכֶּךָ" (דברים ו, ז).

יום אחד, מספר הרב שך זצ"ל, הוא ליווה את רבי איסר זלמן לביתו. והנה הוא רואה שרבי איסר זלמן עולה לביתו, וכעבור שניות מועטות יורד בחזרה.

לאחר שהמתין כמה דקות, עלה שוב לביתו, אך גם הפעם ירד כעבור שניות מועטות.

רבי איסר זלמן שהבחין בתמיהתו של הרב שך הסביר: "אשתי מעסיקה בבית אשה אלמנה בתור עוזרת בית, כדי שתהיינה לה כמה פרוטות למחייתה.

כשעליתי הביתה שמעתי מאחורי הדלת את האשה האלמנה שרה. מיהרתי לעזוב את המקום, משום

מה יש לקב"ה מזה? מה ה"רווח" שלו מזה? כלום! הרי זו עדות ברורה כי הוא נתן את התורה לטובת הבריות, לטובת העולם, ולא חלילה "לכבוד עצמו הוא דורש".

כך ממשיכה הפרשה ועוברת לעוד ועוד מצוות שבין אדם לחבירו, שהמכנה המשותף לכולן הוא הדאגה לזולת, ההתחשבות ברגשותיו ובצרכיו, וההימנעות מלגרום לו כל עוול או נזק.

סיפר מרן הרב שך זצ"ל, שבצעירותו היה מתלווה לדודו, הגאון הגדול רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל "אבן האזל", שלימים עלה לארץ ישראל, התיישב בירושלים, וכיהן כראש ישיבת "עץ חיים".

מטרת הלווי היתה כדי ללמוד מהליכותיו והנהגותיו, ומובן מאליו

להצלחת

יוסף בן עמליה

'קול באשה ערוה' (ברכות כד, א).

כעבור כמה דקות נסיתי שוב לעלות הביתה, אך כשהגעתי לפתח הבית, שמעתי שהיא עדיין שרה, ועל כן מיהרתי שוב לרדת.

"כעת נמתין כאן ביחד עוד כמה דקות ונשוחח בדברי תורה, עד שזו תסיים את עבודתה ושירתה, ורק אז אכנס הביתה".

שאל הרב שך: "הלא יכולת להיכנס הביתה, ובאותו הרגע שהיא היתה מבחינה בכניסתך - היתה מפסיקה לשיר?"

הזדקף רבי איסר זלמן וקרא בפליאה: "בשום אופן לא אנהג כך! הלא היא אשה אלמנה, והשירה הזו שהיא השתפכות הנפש, נוסכת בה שמחה והרגשה טובה. וכי יעלה על הדעת שאכנס הביתה, ואגרום לה להפסיק לשיר?!".

וגם זה פסוק מפרשתנו (כב, כא): "פֶּלֶא אֱלֹמָנָה וַיְתוֹם לֹא תַעֲנֶנּוּ".

באחת השבתות חזר רבי משה לזין זצ"ל, רבה של נתניה, שהיה גאון, צדיק וחסידיא קדישא, מבית הכנסת לביתו.

באותו רחוב לא נסעו מכוניות בשבת, וילדות ניצלו את הכביש הריק, ושיחקו לכל רוחב הרחוב בחבל. לא ניתן היה לעבור ברחוב מבלי לעצור את משחקן.

אחד ממלויו, שהבחין כי הרב ממתין בסבלנות בצד הרחוב, שאל אותו: "האם כבוד הרב מעוניין שאגש אליהו, ואומר להן לעצור את משחקן לכמה שניות, עד שהרב יעבור?".

מעניין מאוד לשמוע את תגובתם של גדולי ישראל, עד כמה ליכם רגיש לזולת. אין זה אלא פירות העמל והיגיעה שלהם על זיכוך מידותיהם...

וכה היו דבריו: "חס וחלילה! הרי זה עונג שבת של הילדות הקטנות האלו, לקפוץ בחבל. וכי אגרום להן לביטול עונג השבת, ולזו לכמה שניות?!"

רבי משה קלירס בעצמו לא היה אחראי על גיוס הכספים, ותפקידו היה להנהיג את הכולל מהבחינה הרוחנית ולמסור שיעורים לאברכים הלומדים בו.

הכולל נקלע לקשיים כספיים חמורים, ובמשך תקופה של ארבעה חודשים לא שילמו לאברכים את המילגה החודשית. שילמו רק לעובדים ש"חייבים" לשלם להם, ובתוכם שילמו גם לרב את משכורתו.

הרב לא ידע מהענין, וכשנודע לו הדבר, קרא לחבר הועד הראשי ואמר לו: "מכאן ולהבא אינך נותן לי משכורת אלא רק לאחר שאתה נותן לאברכים את מילגתם החודשית!". השיב לו הגבאי: "כבוד הרב נחשב ל'עובד', ולכל העובדים אנחנו חייבים, על פי חוק, לשלם משכורת

אנחנו, לדאבוננו הרב, איבדנו את הרגישות לריגשות הזולת. וכי יעלה על דעתנו לא להיכנס הביתה כדי לא להפריע לאשה האלמנה משירתה? וכי יעלה על דעתנו להמתין ברחוב עד שילדות תסיימנה את משחקן?

זוהי עבודת המידות שדורשת מאיתנו התורה הקדושה.

מערכת המצוות שבין אדם לחבירו נועדה כדי שנפתח באמצעותן את המידות הטובות הללו, של רגישות והיתחשבות בזולת.

לגאון החסיד רבי משה קלירס זצ"ל, רבה של טבריה וממורי ההוראה הגדולים והמפורסמים בעיר, היה "כולל אברכים". לכולל היו כמה אנשים "חברי הועד" שהיו מגייסים מנדיבי עם את התרומות להחזקת הכולל.

משכורתו.

כעבור שבועיים פנתה אליו אשתו ושאלה אותו: "עברו שבועיים, ולא קיבלנו משכורת. הצטבר חוב במכולת, ועלי לעשות עוד כמה קניות נצרכות... מה נעשה?"

ענה לה הרב: "אנחנו סובלים בסך הכל שבועיים. ישנם אברכים בכולל, בעלי משפחות ברוכות ילדים, בלי עין הרע, שסובלים כבר ארבעה חודשים... האם את יכולה לדמיין מה הם עוברים? מה נשותיהן אומרות להם על החוב שהצטבר אצלם במכולת, ועל קניות הכרחיות, קיומיות, שעליהן לעשות? איך נוכל

חודשית. יתרה מכך, עיכוב בתשלום לעובדים כרוך באיסור 'פַּל תִּלְיִן' כפי שאמרה תורה (ויקרא יט, יג): 'לֹא תִלְיִן פְּעֻלַּת שְׂכִיר אֶתְּךָ'. משום כך, גם אם אנחנו נתקלים בקשיים להשיג עבור העובדים את משכורתם - אנחנו לוקחים הלוואות לצורך כך. ואף הרב, שנחשב לעובד, ימשיך לקבל את משכורתו בזמן..."

נענה הרב ואמר לו: "אף על פי כן, ולמרות כל מה שאמרת, אינני מעוניין לקבל משכורת, עד שיקבלו כל האברכים בכולל..."

ראש חודש הגיע, והרב קלירס, כמו יתר האברכים, לא קיבל את

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

ימי שלישי

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

"וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ" (ויקרא יט, יח).

כדי להגיע לכך, אמרו רבותינו במשנה במסכת אבות (פרק ב משנה ד): "ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו".

כל אדם צריך להציב מראה מול פניו, להביט בה ולבדוק כיצד הוא היה מתנהג לו היה נמצא במקומו של חברו? כיצד הוא היה מרגיש? למה הוא היה מצפה? מה היה מפריע לו? - וכך בדיוק ינהג כלפי זולתו...

"ואהבת לרעך" - איך מגיעים לאהבת הזולת? "כמוך"! תעמיד את עצמך במקומו ותתנהג איתו בדיוק כפי שהיית רוצה שיתנהגו איתך...

להרשות לעצמנו לקבל משכורת, בעוד שהם נאנקים וסובלים?"
כמובן, הרבנית לא יכלה להוסיף ולדבר מילה. אי אפשר להתוכח עם לב שכזה...

אומנם כל המצוות של התורה הן גזירת מלך, אבל ברובן הגדול הן דורשות מאיתנו התחשבות: התחשבות בזולת, התחשבות ביתום, התחשבות בעניי, התחשבות באשה, התחשבות בלומדי תורה וכדומה.

המוח חייב להיות עסוק תמיד ב"מה השני מרגיש" ולא ב"מה אני מרגיש", ומכאן באה הדרישה:

הזדמנות של צדקה

פעם נסעתי לחו"ל, ופגשתי יהודי עשיר, שהונו הוערך באותה תקופה בחמישים מיליון דולר.

כאשר ביקשתי ממנו להניף תרומה להחזקת הישיבה, הוציא האיש את ארנקו, שלף שטר בודד בן מאה דולר, וביקש: "כבוד הרב, ברוך אותי שתוך שנה יהיו לי מאה מיליון דולר!".

האיש לא הסתפק בחמישים מיליון שברשותו, ורצה פי שניים. כל זאת בעוד שלצורכי מצווה הסכים לתת לא חומש ולא מעשר, אלא מאה דולר בלבד.

באותה שנה הוא השקיע את כספו בהשקעות כושלות, וכל נכסיו ירדו לטמיון.

אם פָּסַף תִּלְוָה אֶת עַמִּי אֶת הָעֲנִי עִמָּךְ; (שמות כב, כד).

התורה מלמדת אותנו לדאוג לעניים באופנים שונים, זאת משום שהקב"ה אוהב את העניים ודואג להם. לפיכך, מי שנותן משלו לעני, הקב"ה משלם לו בכפל כפליים.

אל תחשוב שאתה מפסיד מכך שאתה נותן לדל. נתת מאה שקלים לצדקה - אתה חושב שנחסר לך, ואינך יודע כמה קבלת על ידי זה, וכמה הקב"ה מכין לך.

חכה קצת, התאזר בסבלנות, ובמקרים רבים תוכל לראות כמה הרווחת בזכות הצדקה.

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

הקב"ה גרם לאדם מסויים להיות עני, כיון שעליו לתקן את עצמו בעקבות עבירה מסויימת שנכשל בה. יחד עם זאת, ה' יתברך העניק לאדם אחר עושר, כדי שיוכל להשתמש בממון שקיבל כדי לצבור זכויות לעולם הבא. אך למעשה חלק מהעושר שניתן לעשיר, שייך לעני, עוד קודם הנתנה. וכאשר העשיר מעביר לעני את חלקו, שתי הנשמות באות על תיקונן יחדיו.

קראתי סיפור מרטיט על צדיק ירושלמי שהיה קדוש ועניו והיה גומל חסד בגופו, אוסף סכומי כסף ומחלקם לעניים, ומנהגו היה לבקש מאנשים סכום מסויים לצדקה.

לעומת זאת, ישנם בעלי ממון התורמים סכומים מכובדים ביד נדיבה ומעניקים אלפי דולרים לכל דבר מצווה. וכשאתה אומר להם "תודה רבה", הם עונים לך: "על מה תודה? הרב עושה לנו טובה בכך שהוא מקבל מאיתנו, הרב מזכה אותנו!"

כך נוהג אדם המבין כי הכסף אינו שלו אלא רק מופקד בידו, שכן כתוב בפסוק: "אִם כֶּסֶף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי" (שמות כב, כד), וביאר ה"אור החיים" הקדוש: אם הינך רואה שיש לך ממון יתר על מה שנצרך לך לעצמך, הלוה אותו לעניים, והשתמש בו לגמילות חסדים, כי הממון אינו ברשות האדם אלא נתון בידו למען עם ישראל!

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי שלישי **ימי המישי**
שיעור מוסר ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

orhachaim.co.il

של הנפטר, זה שנתן מחצית מן הסכום שביקש מהם לצדקה וגילה את אוזנו במה שעמד מאחורי בקשת הצדקה:

"ראיתי את מלאך המוות הולך אחריכם, והבנתי כי נגזירה עליכם מיתה. רציתי לפדות אתכם בצדקה, ולכן הטלתי עליכם סכום מסויים. אולם אתם לא ידעתם כי בכך יכולים אתם להציל את נפשותיכם, והתקשיתם לעמוד בסכום. אתה, שנתת מחצית מן הסכום כפי יכולתך, ניצלת ממוות. אולם חברך סירב לתרום אפילו מעט, ולא יכולתי לגלות לו כי המוות מרחף מעל ראשו, משמים לא מרשים לי. הוא הפסיד את ההזדמנות לפדיון נפשו, ונלקח לבית עולמו בקיצור ימים ושנים!"...

יום אחד הלכו בשכונת גאולה שני אברכים, והנה אותו גבאי צדקה בא לקראתם ואמר להם: "טוב שפגשתי בכם, אנא תנו לי כעת כך וכך לצדקה", וכאן נקב בסכום מכובד.

נענה אחד האברכים ואמר: "מדוע רוצה כבודו שאתן סכום גדול כל כך, אינני יכול לעמוד בכך, אתן רק מחצית מהסכום".

האברך השני כלל לא רצה לתת הפעם צדקה לאותו צדיק.

המשיכו השנים בדרכם והנה אירע אסון: בדרכם לבניין הכולל בו למדו, עלו במדרגות והאברך שלא זכה לתת צדקה, מעד ונפל במדרגות. הוא נפגע קשות ולאחר תקופה הלך לבית עולמו.

באותה תקופה פגש הצדיק את חברו

לעילוי נשמת
משה בן ג'נט ז"ל

נפשנו.

אך בעל השדה אטם את ליבו וקרא לעברם: לכו מכאן, לא אני אמור לדאוג לכם, ואינני מרשה לכם לקחת מהשדה שלי!

שבו אותם אומללים לביתם בידיים ריקות ולבסוף מתו כולם כתוצאה מהרעב האיום.

כמה נורא! אותו אדם יכול היה להחיות שלוש נפשות במקצת חיטים מהשדה שלו. שדה שלם נתן לך הקב"ה והתבקשת לתת ממנו מעט, רק כמה שיבולים, אך לא רצית לזכות.

האם נותן הצדקה עושה חסד עם העני בלבד? לא ולא!

הנותן מקבל אף יותר מאשר העני. לעיתים בוחר הקב"ה באדם פלוני, ומרוב אהבתו אותו שולח לו את העני כדי ליכותו ולהצילו. כמה עלינו להיזהר לא להפסיד הזדמנות שכזו!

כמה צריך כל אדם להיזהר במצוות צדקה לעניים, לא לקמוץ את ידו, אלא לפתוח ולתת ביד רחבה, באמונה שהקב"ה משלם על כך פי כמה וכמה, וגדול כוחה של מצוות הצדקה לקרוע גזירות רעות.

בספר "מעלות המידות" מסופר מעשה נורא, על אדם שהיה לו שדה ויצא לקצור את שדהו. סמוך לחלקת השדה היה ביתה של אלמנה גלמודה ושני יתומיה, שהעוני היה אורח קבוע בביתם, והם רעבו ללחם ממש.

משחלפו כמה ימים שלא בא כל מאכל לפיהם, יצאו האלמנה ובניה לחפש דבר מאכל כלשהו שיחיה את נפשם, וראו את בעל השדה מגיע לקצור את התבואה שגדלה בשדה. באו אליו וביקשו ממנו: הנח לנו שניקח קצת תבואה, ונחיה את

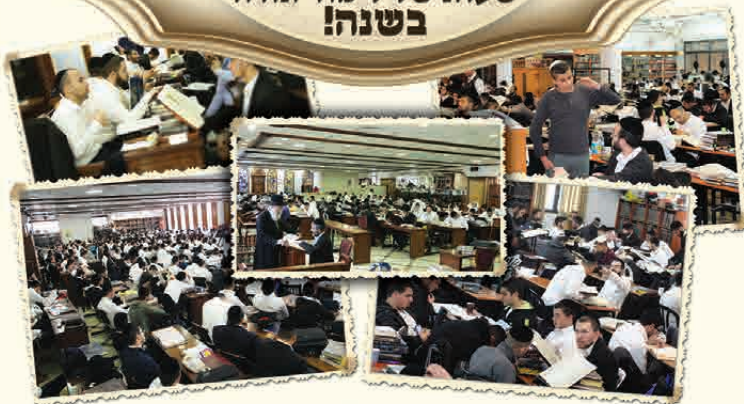

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ריקאס הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התנוקה נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת:
ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זרהה ז"ל,
מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,
רחל רוחאם ללה בת נרקיס ז"ל, תמר בת רגינה ז"ל,
רחל בת נגימה כוכבה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל,
מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטת ז"ל,
יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל, ר' יצחק בן נעימה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה